

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi energiatehokkuuslain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi energiatehokkuuslain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 85/2025 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Pia Kotro, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtaja Heikki Väisänen, Energiavirasto
- tutkimusohjaaja Jan Jääskeläinen, Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- erityisasiantuntija Vesa Peltola, Suomen Kuntaliitto
- johtaja Ulla Suomi, Motiva Oy
- asiantuntija Päivi Suur-Uski, Energiateollisuus ry
- tekninen johtaja Mikko Somersalmi, Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry
- johtava asiantuntija Petri Pyly, Suomen Kiinteistöliitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Fortum Oyj
- Hansel Oy
- Helen Oy
- Energiakaupungit ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Suomen Omakotiliitto ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Suomen Yrittäjät ry

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi energiatehokkuuslakia, sähkömarkkinalakia, maakaasumarkkinalakia, sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annettua lakia ja energiamarkkinariitalautakunnasta annettua lakia.

Energiatehokkuuslaissa säädettäisiin energiatehokkuus ensin -periaatteesta, jonka tarkoituksena olisi varmistaa energiatehokkuusratkaisujen huomioon ottaminen julkisissa hankinnoissa, suunnittelussa, politiikassa ja merkittävässä investoinneissa.

Julkiseen sektoriin kohdistettavista energiatehokkuusvelvoitteista annettavilla säännöksillä tavoiteltaisiin sitä, että kaikkien julkisten elinten yhteenlaskettu energian kokonaisloppukulutus vähenisi vähintään 1,9 prosenttia kunakin vuonna vuoteen 2021 verrattuna. Julkisille elimille säädettäisiin velvoite seurata energian loppukulutustaan ja toimittaa kulutuksesta tiedot Energiavirastolle.

Julkisten hankintojen energiatehokkuusvaatimukset koskisivat EU-kynnysarvot ylittäviä tuote- palvelu- ja rakennusurakkahankintoja. Velvoite laajenisi keskushallinnon viranomaisista koskemaan kaikkia hankintaviranomaisia ja -yksiköitä, ja siitä voisi poiketa vain, jos velvoitteen mukainen hankinta ei ole teknisesti toteutettavissa. EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa olisi lisäksi sovellettava energiatehokkuus ensin -periaatetta.

Energianhallintajärjestelmiä ja energiakatselmuksia koskevilla säännöksillä luotaisiin tietyt energiankulutuksen kynnysarvot ylittävälle yrityksille velvoite joko sertifioidun energianhallintajärjestelmän käyttöönottoon tai energiakatselmuksen tekemiseen.

Lämmityksen ja jäähdytyksen vähittäismyyntiä koskeville sopimuksille asetettaisiin vaatimuksia, joilla parannettaisiin ja selkeytettäisiin lämmityksen ja jäähdytyksen loppuasiakkaiden oikeudellista asemaa.

Energiatehokkuuslaissa säädettäisiin tehokkaan kaukolämmitys- ja jäähdytysjärjestelmän kriteereistä ja asetettaisiin velvoitteita fossiilisen polttoaineen käytön rajoittamiseksi. Lämmityksen ja jäähdytyksen energiatehokkuuden parantamiseksi säädettäisiin laitostasolla tehtävästä kustannushyötyanalyysistä, kun suunnitellaan uusia laitoksia tai merkittävästi uudistetaan olemassa olevia. Lakiin lisättäisiin myös tarvittavat säännökset datakeskusten tuottaman hukkalämmön hyödyntämisestä sekä viranomaisten tehtävistä.

Lisäksi sähkömarkkinalakia, maakaasumarkkinalakia ja sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annettua lakia muutettaisiin tarvittavien säännösten antamiseksi energian muuntamisesta, siirrosta ja jakelusta. Energiemarkkinariitalautakunnasta annettua lakia muutettaisiin lautakunnan toimivallan laajentamiseksi kattamaan riita-asiat, jotka liittyvät energiatehokkuuslaissa säänneltyihin energian vähittäismyyjän ja loppuasiakkaan välisiin oikeussuhteisiin.

Ehdotetuilla laeilla pannaan täytäntöön energiatehokkuutta koskeva direktiivi.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Esityksen tausta ja tavoitteet

Hallituksen esityksen taustalla on energiatehokkuusdirektiivi (EU) 2023/179, joka tuli voimaan 10.10.2023 ja jonka täytäntöönpanon määräaika on päättynyt 15.10.2025. Direktiivin tavoitteena on varmistaa energiatehokkuustavoitteiden saavuttaminen ja mahdollistaa energiatehokkuuden edelleen edistäminen. Direktiivissä tavoitellaan energiatehokkuustoimien ensisijaisuutta ja pyritään poistamaan energiamarkkinoiden esteitä ja korjaamaan markkinahäiriöitä, jotka haittaavat energian tarjonnan, siirron, varastoinnin ja käytön tehokkuutta.

Nyt tarkasteltava hallituksen esitys on osa energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanoa. Direktiivin velvoitteita pantaisiin täytäntöön kolmella tavalla: osa velvoitteista on sisällytetty energiatehokkuussopimuksiin, osa vaatii muutoksia lainsäädäntöön ja joiltain osin jo nykyisiä toimia on pidetty riittävinä, mutta tämä tulee osoittaa notifiointin yhteydessä.

Direktiivi on sisällöllisesti hyvin laaja ja tarjoaa toisaalta jäsenvaltioille huomattavaa liikkumavaraa täytäntöönpanossa. Myös jäsenvaltioiden lähtötilanteet energiatehokkuuden toteuttamisessa ovat hyvin erilaisia. Suomen nykyisistä toimista direktiivin kannalta keskeisimpiä ovat energiatehokkuussopimukset ja koko maan kattava energianeuvonta. Ottaen huomioon Suomessa toteutettu ja olemassa oleva järjestelmällinen, pitkäjänteinen ja jatkuva työ energiatehokkuuden edistämiseksi ja toisaalta markkinaehtoisesti kehittyvän, vähähiilisyttä tavoittelevan lämmityssektorin toimet ja tulevaisuuden suunnitelmat, ehdotuksen taloudellisten vaikutusten tai ympäristövaikutusten ei kokonaisuudessaan ole arvioitu olevan erityisen suuria.

Talousvaliokunta pitää olemassa olevien vahvuuksien hyödyntämistä, kustannustehokkuutta ja kansallisen lisäsääntelyn välttämistä direktiivin täytäntöönpanon keskeisinä lähtökohtina. Samalla on tärkeää turvata riittävät resurssit myös energiatehokkuussopimustoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi ja asiaa koskevan neuvonnan toteuttamiseksi.

Talousvaliokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia keskeisiltä osin perusteltuina ja tarkoituksenmukaisina ja puoltaa niiden hyväksymistä muutettuina seuraavassa esitetyin perusteluin ja yksityiskohtaisissa perusteluissa selvitetuin muutoksin.

Keskeisten ehdotusten arviointia

Energiatehokkuus ensin -periaate ja energian loppukulut

Energiatehokkuusdirektiivin 3 artiklassa säädetään energiatehokkuus ensin -periaatteesta, jonka mukaisesti suunnittelussa, politiikassa ja merkittävässä investointipäätöksissä on arvioitava energiatehokkuusratkaisuja. Merkittävänä pidetään investointipäätöksiä, joiden arvo on yli 100 000 000 euroa tai 175 000 000 euroa liikenneinfrastruktuurihankkeissa ja jotka liittyvät energijärjestelmiin tai muihin kuin energia-alaan, kun kyseisillä aloilla on vaikutusta energiankulutukseen ja energiatehokkuuteen. Näitä ovat direktiivin mukaan esimerkiksi rakennus-, liikenne-, vesihuolto-, tieto- ja viestintätekniikka-, maatalous- ja rahoitusalat.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

Hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä on arvioitu, että energiatehokkuus ensin -periaate toteutuu Suomessa jo hyvin kattavasti. Erityisesti vapaaehtoiset energiatehokkuussopimukset ovat toimi, jonka kautta energiatehokkuutta arvioidaan ja edistetään jo nykyisellään kattavasti yritysten ja kuntien normaalissa toiminnassa. Vaikka energiatehokkuus otetaan jo nykyisiin huomioon kattavasti erilaisissa suunnittelu-, politiikka- ja merkittävässä investointipäätöksissä, artiklan velvoitteiden toimeenpanon on arvioitu edellyttävän nyt ehdotettuja muutoksia energiatehokkuuslakiin.

Viranomaisille säädettäisiin direktiivin mukaisesti velvoite ottaa energiatehokkuus ensin -periaate huomioon sellaisissa suunnittelu- ja politiikkatoimissa, joilla on merkittävä vaikutus energiankulutukseen ja energiatehokkuuteen. Periaatteen soveltamisesta säädettäisiin lakiin ehdotetussa 3 a §:ssä, ja 3 b §:ssä säädettäisiin toiminnanharjoittajien velvollisuudesta toimittaa ilmoitus periaatteen soveltamisesta. Lisäksi 3 d §:ssä säädettäisiin alue- ja paikallisviranomaisten velvoitteesta ottaa energiatehokkuus huomioon pitkän aikavälin suunnittelussa.

Julkisille elimille säädettäisiin lisäksi velvoite seurata energian loppukulutustaan ja raportoida siitä vuosittain. Tämän avulla seurattaisiin direktiivin velvoitetta, jonka mukaan julkisen sektorin energian loppukulutuksen on vähennyttävä 1,9 prosenttia vuosittain verrattuna vuoden 2021 energiankulutukseen.

Talousvaliokunta korostaa asiantuntijakuulemisessa esiin tuotua näkökulmaa siitä, että energiantuotannon muuttuessa päästöttömäksi energiankäytön ajoittumisella on energijärjestelmän toimivuuden ja päästöttömyyden kannalta keskeisempi merkitys kuin energian loppukulutuksen vähentämisellä sellaisenaan. Tältä kannalta EU:n energiatehokkuussääntelyn lähtökohtaa ei enää voida pitää varsinkaan suomalaisen energijärjestelmän kannalta täysin ajantasaisena, vaan ensisijaisena tavoitteena tulisi olla päästöjen vähentäminen kustannustehokkaalla ja teknologianeutraalilla tavalla. Lähtökohdan on katsottu voivan olla ristiriidassa myös vetytalouden edistämisen kanssa. Erityisesti tätä taustaa vasten on keskeistä, että energiatehokkuusdirektiivin täytäntöönpanon lähtökohtana ovat nykyisten täytäntöönpanoratkaisujen riittävyys, perusteettoman lisäsääntelyn ja hallinnollisen taakan välttäminen sekä mahdollisuus hyödyntää energiatehokkuussopimuksia tai muita olemassa olevia politiikkatoimia. Samat lähtökohdat koskevat myös Suomen EU-ennakkovaikuttamista ja näiden näkökohtien esille tuomista energiatehokkuusdirektiivin tulevan päivittämisen yhteydessä.

Energiatehokkaiden rakennusten ostaminen ja vuokraaminen

Julkisen elimen olisi ehdotetun energiatehokkuuslain 3 f §:n mukaan ostettava vain sellaisia olemassa olevia rakennuksia ja tehtävä uusia vuokrasopimuksia vain sellaisista olemassa olevista rakennuksista, jotka täyttävät rakentamislain (751/2023) 11 §:n mukaiset lähes nollaenergiarakennuksen vaatimukset ja 37 §:n 2 momentin mukaiset energiatehokkuutta koskevat vaatimukset.

Näiden vaatimusten noudattaminen todennettaisiin energiatodistuksista annetun lain (50/2013) mukaisella voimassa olevalla energiatodistuksella. Vaatimusta olisi noudatettava, jollei hankinnan tarkoituksena ole 1) perusrakennus tai purkaminen, 2) julkisen elimen kyseessä ollessa

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

myydä rakennus eteenpäin käyttämättä sitä julkisen elimen omiin tarkoituksiin tai 3) säilyttää rakennus virallisesti suojeltuna osana määrättyä ympäristöä tai sen erityisen arkkitehtonisen tai historiallisen arvon vuoksi ja jos se olisi mahdollista kustannustehokkuuden, taloudellisen toteutettavuuden, laajemman kestävyuden, teknisen soveltuvuuden sekä riittävän kilpailun kannalta.

Säännöksen taustalla on energiatehokkuusdirektiivin liitteen IV f-kohdan velvoite, jonka mukaan julkisten hankintayksiköiden on EU-kynnysarvot ylittyessä hankittava rakennuksia tietyin ehdoin, paitsi jos se ei ole teknisesti toteutettavissa. Rakennusten hankinnan tai vuokraamisen ei toisaalta kuitenkaan ole katsottu olevan hankinta- tai käyttöoikeussopimuksia, eikä esimerkiksi EU-kynnysarvoja ole määritelty rakennusten ostamiselle tai vuokraamiselle. Velvoite on sen vuoksi ehdotettu pantavaksi täytäntöön julkisten hankintojen sääntelystä erillisellä 3 f §:llä. Säännöksessä tarkoitetuista vaatimuksista voisi poiketa kustannustehokkuuden, taloudellisen toteutettavuuden, laajemman kestävyuden, teknisen soveltuvuuden sekä riittävän kilpailun turvaamisen perusteella.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty osin kriittisiä arvioita ehdotetun energiatehokkuuslain 3 f §:n käytännön sovellettavuudesta julkisen sektorin kiinteistöhallintaan. Kriittiset arviot liittyvät erityisesti säännöksen laajaan soveltamisalaan, valtion vuokrajärjestelmän erityispiirteisiin, rakennusten ostamiseen valtion omistukseen, tarpeeseen poiketa energiatehokkuuden vaatimuksista puolustus- ja turvallisuusperusteella, muihin perusteisiin energiatehokkuuden vaatimuksista poikkeamiseksi sekä sääntelyn puutteelliseen vaikutusten arviointiin. Tämän perusteella on esitetty joko säännöksen poistamista ehdotuksesta kokonaan, muuttamista velvoittavuudeltaan suositusluonteiseksi tai muuttamista edellä mainittujen näkökulmien huomioon ottamiseksi.

Talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella 3 f §:n 2 momentin poikkeusperusteet on säädetty varsin laajoiksi ja ne kattavat varsin laajasti julkisen sektorin kiinteistöjen ostamisen ja vuokraamisen erityistapauksia, joissa edellä todettujen vaatimusten toteuttaminen olisi vaikeaa tai mahdotonta. Toisaalta energiatehokkuusdirektiivin täytäntöönpanon edellytykset eivät valiokunnan saaman selvityksen perusteella täyty, jos kyseinen pykälä poistetaan. Valiokunta kiinnittää huomiota myös asiantuntijakuulemisessa esiin tuotuun tarpeeseen voida poiketa energiatehokkuuden vaatimuksista puolustus- ja turvallisuusperusteella. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella energiatehokkuuslain 3 f §:n 2 momentin voidaan sinänsä jo hallituksen esityksessä ehdotetussa muodossaan arvioida kattavan varsin laajasti myös maanpuolustukseen ja turvallisuuteen liittyviä tilanteita. Valiokunta pitää kuitenkin perusteltuna täsmentää poikkeamismahdollisuutta maanpuolustus- ja turvallisuusperusteella selkeyden vuoksi erikseen jäljempänä yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetyllä tavalla.

Energiatehokkuus ja julkiset hankinnat

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on noussut arvioinnin kohteeksi myös ehdotuksen julkisia hankintoja koskeva sääntely ja energiatehokkuus ensin -periaatteen soveltaminen julkisissa hankinnoissa. Vaikka ympäristö- ja energiatehokkuusnäkökohtien huomioon ottamista julkisissa hankinnoissa on pidetty kannatettavana tavoitteena, valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota myös siihen, että

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

energiatehokkuusvaatimuksilla voi olla kilpailua vähentäviä vaikutuksia julkisissa hankinnoissa, jos potentiaalisten tarjoajien joukko tätä kautta pienenee ja osa tarjoajista vetäytyy kilpailutuksista kokonaan.

Energiatehokkuuslaissa säädettäisiin hankintayksiköiden velvollisuudesta noudattaa energiatehokkuutta koskevia vaatimuksia niiden hankkiessa tuotteita ja palveluja ja niiden tehdessä käyttöoikeussopimuksia. Talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella hallituksen esityksessä esitetään energiatehokkuuslain muuttamista vain siltä osin, kuin se on tarpeen energiatehokkuusdirektiivin täytäntöönpanon vuoksi.

Energiatehokkuutta koskevia vaatimuksia olisi noudatettava tuote- ja palveluhankinnoissa sekä tehtäessä käyttöoikeussopimuksia, joiden arvo vastaisi vähintään näille hankinnoille säädettyjä EU-kynnysarvoja, ja tästä saisi poiketa ainoastaan, kun vaatimusten noudattaminen ei olisi teknisesti toteutettavissa. Hankintayksiköiden tulisi arvioida tekniseen toteutettavuuteen liittyvän poikkeuksen soveltamisen edellytyksiä hankinnan suunnitteluvaiheessa, ennen hankintamenettelyn käynnistämistä.

Energiatehokkuus ensin -periaatteen soveltamisella julkisissa hankinnoissa tarkoitetaan valiokunnan saaman selvityksen perusteella sitä, että hankintayksikön on selvitettävä, voitaisiinko investoinnin tavoitteet saavuttaa jollain vaihtoehdoisella tavalla energiatehokkaammin, eli arvioitava vaihtoehtoisia energia- ja kustannustehokkaita vaihtoehtoja. Velvoitteen tarkoituksena on varmistaa, että energiatehokkuus huomioidaan kattavasti hankinnan suunnitteluvaiheessa. Talousvaliokunta korostaa, että selvityksen tekeminen ei kuitenkaan velvoita toteuttamaan investointia tai hanketta tietyllä tavalla. Myös selvitys voidaan tehdä hankintayksikön valitsemalla tavalla, kunhan se mahdollistaa riittävän vaihtoehtoisten kustannustehokkaiden vaihtoehtojen arvioinnin.

Vaikka nyt ehdotettua sääntelyä on pidetty välttämättömänä direktiivin täytäntöönpanemiseksi, talousvaliokunta kiinnittää kriittistä huomiota siihen, että alati lisääntyvä julkisten hankintojen sääntely aiheuttaa tulkintaongelmia ja tuomioistuinkäsittelyiden riskiä. Samalla se vaikeuttaa ja hidastaa julkisten hankintojen toteuttamista sekä lisää hankintayksiköiden ja yritysten hallinnollista taakkaa. Myös nyt ehdotettu sääntely sisältää varsin yksityiskohtaisia mutta samalla tulkinnanvaraisia velvoitteita poikkeusmahdollisuuksineen. Ehdotettu sääntely korostaa osaltaan hankintaosaamisen merkitystä, jonka saatavuus voi muodostua haasteeksi energiatehokkuusvaatimusten soveltamisalan laajentuessa. Sama koskee asiaan liittyvän neuvonnan tarvetta. Talousvaliokunta korostaa asiantuntijakuulemisessa esiin tuotua arviota siitä, että suuntana tulisi olla kevyempi ja yksinkertaisempi julkisten hankintojen sääntely.

Datakeskusten hukkalämpö

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa arvioinnin kohteeksi on noussut myös datakeskusten hukkalämmön hyötykäyttöön liittyvä sääntely. Nyt ehdotettuun sääntelyyn sisältyvä vaatimus olisi samalla tasolla kuin keskeisissä datakeskuksista kilpailevissa maissa. Talousvaliokunta yhtyy arvioon siitä, että kaukolämpö- ja jäähdytysverkot ovat Suomelle ainutlaatuinen kilpailuetu hukkalämpöjen hyödyntämiseen ja Suomen koko energijärjestelmän energiatehokkuuden sekä huoltovarmuuden parantamiseen.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

Valiokunta pitää tasavertaisten kilpailuedellytysten kannalta perusteltuna valittua sääntelyratkaisua siitä, että nyt tarkasteltavassa esityksessä esitetään energiatehokkuuslain muuttamista vain siltä osin, kuin muuttaminen on tarpeen energiatehokkuusdirektiivin täytäntöönpanon vuoksi. Datakeskusten hukkalämmön hyödyntämisestä ei siten ehdoteta säädettäväksi energiatehokkuuslaissa kansallisesti tiukemmin kuin mitä direktiivi velvoittaa. Talousvaliokunta pitää energiatehokkuuden ja hukkalämmön hyödyntämisen vaatimukset täyttävien datakeskusinvestointien turvaamista tärkeänä ja viittaa tältä osin valmisteilla oleviin hallituksen toimenpiteisiin, joilla on tarkoitus varmistaa Suomen kilpailukyky kansantalouden ja kokonaisedun kannalta hyödyllisten datakeskusinvestointien toteuttamiseksi luomalla näille datakeskuksille erillinen tukimalli. Tähän liittyvillä ohjaukskeinoilla voidaan ohjata datakeskuksia entistä parempaan hukkalämpöjen hyödyntämiseen, joustavuuteen ja energiatehokkuuteen.

Lämmityksen ja jäähdytyksen energiatehokkuus

Talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella ehdotetun sääntelyn lähtökohtana on ollut energiatehokkuuslain muuttaminen siltä osin kuin se on tarpeen direktiivin täytäntöönpanon vuoksi. Ehdotetun energiatehokkuuslain 27 §:n fossiilisen polttoaineen käytön kieltö koskisi uutta tehokasta kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmää sekä olemassa olevan tehokkaan järjestelmän uutta tai merkittävästi uudistettua tuotantoyksikköä. Energiatehokkuuslaissa ei kuitenkaan ole veloitetta, jonka mukaan järjestelmän tulisi olla tehokas. Maakaasua saisi käyttää vuoteen 2030 saakka, ja tämän lisäksi veloitteen ulkopuolelle on energiatehokkuuslain 27 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa rajattu vara- ja käynnistyspolttoaineet. Sen lisäksi alle 1 megawatin lämpövoimalat on rajattu veloitteen ulkopuolelle turhan hallinnollisen taakan välttämiseksi sen vuoksi, että ne ovat kasvihuonekaasupäästöjen osalta tässä yhteydessä vähämerkityksisiä.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa arvioinnin kohteeksi on noussut erityisesti sääntelyn oikeusvarmuus vara- ja käynnistyspolttoaineiden osalta. Säännöksen säännöskohtaisten perustelujen perusteella säännöstä on tulkittava siten, että fossiilisia polttoaineita saisi käyttää käynnistys- ja varapolttoaineena.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä varmistaa, ettei ehdotettu sääntely muodosta estettä huoltovarmuuden kannalta välttämättömälle polttoainekäytölle, johon liittyvät esimerkiksi varastointi, varakäyttö ja käynnistys. Vaikka asiasta on sinänsä jo todettu säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa, valiokunta katsoo, että sääntelyn selkeyden ja oikeusvarmuuden turvaamiseksi käyttömahdollisuus on perusteltua todeta myös asiaa koskevassa säännöksessä. Valiokunta katsoo myös, että aiemmin mainittu varakäyttö sisältää myös erilliset fossiilisiin polttoaineisiin perustuvat varavoimalat osana kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmää. Valiokunta korostaa myös, että vaikka nyt käsiteltävä energiatehokkuuslaki ei sinänsä edellytä kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmien tehokkuutta, tehokkuusvaatimus voi käytännössä muodostua velvoittavaksi muun lainsäädännön kautta: esimerkiksi rakennusten energiatehokkuusdirektiivi edellyttää, että kaukolämpöverkko, johon liitetään uusia tai perusparannettavia päästöttömiä rakennuksia, on tehokas. Tältä kannalta valiokunta pitää tärkeänä, että säännös on riittävän yksiselitteinen yhtenäisen tulkinnan varmistamiseksi viranomaisissa ja tuomioistuimissa. Talousvaliokunta esittää yksityiskohtaisissa perusteluissa selvitetyn perustein sääntelyn täsmentämistä tältä osin.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

Fossiilisen polttoaineen määritelmä

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on noussut arvioinnin kohteeksi myös sekapolttoaineiden hyödyntämismahdollisuus tehokkaissa kaukolämpöverkoissa. Sekapolttoaineet ovat useimmiten kierrätyskelvotonta jätettä, jonka lämpökäsittelyllä tapahtuva hävittäminen on nykyteknologian ja taloudellisten rajoitteiden vallitessa välttämätöntä. Talousvaliokunta pitää tältä kannalta tärkeänä, että sekapolttoaineet on rajattu mahdollisimman laajasti fossiilisen polttoaineen määritelmän ulkopuolelle.

Hallituksen esityksessä on tarkennettu energiatehokkuuslain 3 §:n 42 kohdan fossiilisen polttoaineen määritelmää siten, että fossiilisiin polttoaineisiin lukeutuisivat energiatilastoasetuksen (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) 1099/2008 energiatilastoista) liitteen B1 kohdan polttoaineet, esimerkiksi turve, ja 2 kohdan maakaasu. Fossiilisiin polttoaineisiin eivät sen sijaan lukeutuisi kyseisen asetuksen liitteen 5 kohdassa ”Uusiutuva energia ja jätteen energiakäyttö” luetellut polttoaineet, esimerkiksi teollisuusjäte, yhdyskuntajäte ja kiinteä biomassa. Liitteen B 5 kohtaan kuuluvia polttoaineita ovat Tilastokeskuksen kansallisen polttoaineluokituksen kohdan 31 mukaiset sekapolttoaineet (kierrätyspolttoaineet (SRF), yhdyskuntajäte/sekajäte, purku- ja jätepuu sekä muut jäteperäiset sekapolttoaineet) sekä kohdan 39.10 mukaiset muut fossiiliset sivu- ja jätepolttoaineet (muovijätteet, muut teollisuuden sivutuotekaasut ja muu jäte).

Talousvaliokunnan saaman selvityksen perusteella lain esitöiden kyseisestä kohdasta on jäänyt virheellisesti puuttumaan fossiilisiin polttoaineisiin energiatilastoasetuksen liitteen B 1 ja 2 kohdan polttoaineiden lisäksi kuuluvat liitteen B 4 kohdan öljyt. Lisäksi valiokunta toteaa saamansa selvityksen perusteella, että vaikka energiatehokkuuslain esitöissä fossiiliseksi polttoaineeksi on määritelty energiatilastoasetuksen liitteen B 1, 2 ja 4 kohdan polttoaineet, huomioidaan CO₂-päästöjen laskennassa, esimerkiksi kasvihuonekaasuinventaariossa ja -tilastoinnissa, edelleen fossiilisenä myös liitteen B 5 kohdan seka- ja jätepolttoaineiden fossiilinen osuus.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. laki energiatehokkuuslain muuttamisesta

3 f §. Energiatehokkaiden rakennusten ostaminen ja vuokraaminen. Talousvaliokunta ehdottaa pykälän 2 momentin täsmentämistä siten, että siinä todettaisiin nimenomaisesti mahdollisuus poiketa energiatehokkuusvaatimuksista myös maanpuolustus- ja turvallisuusperusteella. Säännös olisi luonteeltaan selventävä ja varmistaisi, että energiatehokkuusvaatimuksista voidaan rakennusten ostamisen ja vuokraamisen osalta poiketa näissä tilanteissa. Poikkeuksesta säättäminen rakennusten ostamisen ja vuokraamisen osalta olisi johdonmukaista myös sen vuoksi, että lain 29 d §:ssä on säädetty julkisia hankintoja koskevasta puolustus- ja turvallisuushankintoihin liittyvästä poikkeuksesta.

27 §. Tehokas kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmä. Talousvaliokunta ehdottaa pykälän 1 ja 2 momentin täsmentämistä säännöksen säännöskohtaisia perusteluja vastaavaksi

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

siten, että niissä todettaisiin, että fossiilisia polttoaineita saa käyttää käynnistys- ja varapolttoaineena. Valiokunta pitää täsmennystä tarpeellisena huoltovarmuuden kannalta välttämättömän polttoainekäytön turvaamiseksi. Kyse olisi rajatusta, huoltovarmuuden kannalta välttämättömästä käytöstä. Valiokunta katsoo, että poikkeuksen kirjaaminen asiaa koskevaan pykälään on sääntelyn selkeyden ja oikeusvarmuuden kannalta perusteltua. Kirjaus varmistaisi osaltaan säännöksen yhtenäisen tulkinnan viranomaisissa ja tuomioistuimissa.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 85/2025 vp sisältyvät 2. — 5. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 85/2025 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

energiatehokkuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan (1429/2014) 29 h §, sellaisena kuin se on laissa 846/2024,
muutetaan 1–4 ja 6–8 §, 12, 27–29 §, 5 ja 5 a luvun otsikko, 29 a–29 d §, 29 e §, joka samalla siirretään 5 b lukuun, sekä 29 g ja 30–32 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 § osaksi laeissa 1338/2016 ja 846/2024, 3 § laeissa 787/2020 ja 846/2024, 7 § osaksi laissa 1338/2016, 5 a luvun otsikko ja 29 a–29 d § laissa 1338/2016, 29 f ja 29 g § laissa 846/2024 sekä 32 § laissa 787/2020, ja
lisätään lakiin uusi 1 a–1 c ja 3 a luku sekä 27 a, 27 b, 30 a–30 c, 31 a ja 32 a § seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään energiatehokkuuden edistämisestä, energiatehokkuuden parantamiseksi tehtävistä energiakatselmuksista ja sertifioitujen energianhallintajärjestelmien käyttöönotosta,

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

sähkön ja lämmön tehokkaan yhteistuotannon ja ylijäämälämmön hyödyntämisen edistämiseksi tehtävistä kustannus-hyötyanalyyseistä, energiemarkkinoilla toimivien yritysten velvollisuudesta pyrkiä edistämään energian tehokasta ja säästäväistä käyttöä asiakkaittensa toiminnassa, sekä energiatehokkaista julkisista hankinnoista. Tässä laissa säädetään myös energian vähittäismyyjän loppuasiakkaan oikeuksista.

Tällä lailla pannaan täytäntöön (EU) 2023/1791 energiatehokkuudesta ja asetuksen (EU) 2023/955 muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi, jäljempänä *energiatehokkuusdirektiivi*.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan:

- 1) yrityksiin, jotka myyvät tai jakelevat sähköä, lämpöä, jäähdytystä tai polttoainetta;
- 2) yrityksiin, jotka ottavat käyttöön sertifioidun energianhallintajärjestelmän tai tekevät yrityksen energiakatselmuksen sekä yrityksen energiakatselmuksen vastuuhenkilöihin;
- 3) kaukolämpö- ja kaukojäähdytysverkkoihin, sähkön lauhdetuotantolaitoksiin ja sellaisiin teollisuuslaitoksiin, joissa voi syntyä käyttökelpoista ylijäämälämpöä;
- 4) lämmön ja jäähdytyksen vähittäismyyntiin ja siitä tehtäviin sopimuksiin;
- 5) lämmön ja jäähdytyksen loppuasiakkaisiin ja loppukäyttäjiin;
- 6) hankintayksiköihin;
- 7) datakeskuksiin;
- 8) julkisiin elimiin.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *energialla* polttoaineita, lämpöä, uusiutuvaa energiaa, sähköä ja muuta energian muotoa;
- 2) *energiatehokkuudella* suoritteen, palvelun, tavaran tai energian tuotoksen ja energiapanoksen välistä suhdetta;
- 3) *energiansäästöllä* säästetyn energian määrää, joka määritetään joko mittaamalla tai arvioimalla kulutus ennen energiatehokkuutta parantavan toimenpiteen toteuttamista ja sen jälkeen siten, että energiankulutukseen vaikuttavat ulkoiset olosuhteet vakioidaan;
- 4) *energiatehokkuuden parantamisella* teknisistä, ihmisten käyttäytymiseen liittyvistä tai taloudellisista muutoksista johtuvaa energiatehokkuuden lisääntymistä;
- 5) *eurooppalaisella standardilla* Euroopan standardointikomitean, Euroopan sähkötekniikan standardointikomitean tai Euroopan telealan standardointilaitoksen hyväksymää, julkisesti käyttöön saatettua standardia;
- 6) *kansainvälisellä standardilla* kansainvälisen standardisointijärjestön hyväksymää, julkisesti käyttöön saatettua standardia;
- 7) *energian vähittäismyyjällä* luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, joka myy ammattimaisesti energiaa loppuasiakkaille;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

8) *loppuasiakkaalla* luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, joka ostaa energiaa omaa loppukäyttöön varten;

9) *loppukäyttäjällä* luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, joka käyttää energiaa tai lämmintä käyttövetä riippumatta siitä, onko tällä sopimussuhdetta kyseisen energian vähittäismyyjän kanssa;

10) *polttoaineella* verkkomaakaasua ja liikennepolttoaineena käytettävää maakaasua, nestekaasua, kivi- ja ruskohiiltä, raskasta ja kevyttä polttoöljyä, turvetta, biopolttoainetta sekä muuta liikennepolttoainetta kuin ilmailussa ja meriliikenteessä käytettävää polttoainetta;

11) *verkkomaakaasulla* maakaasuputkistoa pitkin loppukulutuspaikkaan toimitettavaa maakaasua;

12) *energiapalvelulla* energian ja energiatehokkaan teknologian tai toiminnan yhdistelmästä muodostuvaa fysikaalista etua, hyötyä ja hyödykettä, johon voi kuulua palvelun toimittamisen edellyttämiä käyttö-, huolto- ja valvontatoimia, joka toimitetaan sopimuksen perusteella ja josta tavanomaisissa olosuhteissa on todettu seuraavan todennettavissa ja mitattavissa tai arvioitavissa oleva energiatehokkuuden parantuminen tai primäärienergian säästö;

13) *energiapalvelujen tarjoajalla* luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, joka toimittaa energiapalveluja tai suorittaa muita energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä loppukäyttäjän laitoksessa tai tiloissa;

14) *yhteistuotantoyksiköllä* yksikköä, joka voi yhteistuotannolla tuottaa sähköä ja lämpöä;

15) *yhteistuotannolla* lämpöenergian ja sähkö- tai mekaanisen energian samanaikaista tuottamista samassa prosessissa;

16) *merkittävällä uudistamisella* uudistustöitä, joiden kustannukset ylittävät 50 prosenttia uuden vastaavan yksikön investointikustannuksista;

17) *julkisella elimellä* kansallisia, alueellisia ja paikallisia viranomaisia ja niiden suoraan rahoittamia ja hallinnoimia yksiköitä, jotka eivät kuitenkaan ole luonteeltaan teollisia tai kaupallisia;

18) *etäluettavuudella* mittarin toiminnallisuutta, jossa mittarin rekisteröimä tieto luetaan viestintäverkon kautta rakennuksen ulkopuolelta;

19) *kaukolämmityksellä* termisen energian jakelua höyryn tai kuumen veden muodossa keskitetyistä tai hajautetuista tuotantolähteistä verkoston välityksellä useisiin rakennuksiin tai kohteisiin käytettäväksi lämmitykseen sisätiloissa tai prosesseissa;

20) *kaukojäähdytyksellä* termisen energian jakelua höyryn tai jäähdytetyn nesteen muodossa keskitetyistä tai hajautetuista tuotantolähteistä verkoston välityksellä useisiin rakennuksiin tai kohteisiin käytettäväksi jäähdytykseen sisätiloissa tai prosesseissa;

21) *kaukolämmitys- ja jäähdytysjärjestelmällä* järjestelmää, joka tuottaa energiapalveluja loppukäyttöalojen energian kysynnän tyydyttämiseksi lämmön tai jäähdytyksen muodossa ja joka on fyysisesti toisiinsa yhdistettyjen verkkojen toiminnallinen kokonaisuus;

22) *toiminnanharjoittajalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jolla on tosiasiallinen määräysvalta kaukolämmitys- ja jäähdytysjärjestelmän toiminnasta tai joka vastaa sellaisesta investoinnista tai hankkeesta, jolla on vaikutusta energiankulutukseen ja energiatehokkuuteen;

23) *uusiutuvista lähteistä peräisin olevalla energialla tai uusiutuvalla energialla* uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001, jäljempänä *uusiutuvan energian direktiivi*, 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua uusiutuvista lähteistä peräisin olevaa energiaa tai uusiutuvaa energiaa;

24) *uusiutuvilla polttoaineilla* uusiutuvan energian direktiivin 2 artiklan 22a kohdassa tarkoitettuja uusiutuvia polttoaineita;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

25) *hukkalämmöllä* uusiutuvan energian direktiivin 2 artiklan 9 kohdassa tarkoitettua hukkalämpöä;

26) *energiatehokkuus ensin -periaatteella* energiaunionin ja ilmastotoimien hallinnosta, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 663/2009 ja (EY) N:o 715/2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 94/22/EY, 98/70/EY, 2009/31/EY, 2009/73/EY, 2010/31/EU, 2012/27/EU ja 2013/30/EU, neuvoston direktiivien 2009/119/EY ja (EU) 2015/652 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1999, jäljempänä *hallintomalliasetus*, 2 artiklan 18 kohdassa tarkoitettua energiatehokkuus etusijalle -periaatetta;

27) *energian loppukulutuksella* kaikkea teollisuudelle, liikenteelle, kotitalouksille, julkisiin ja yksityisiin palveluihin, maataloudelle, metsätaloudelle, kalataloudelle ja muille loppukäyttäjäsektoreille toimitettua energiaa, lukuun ottamatta kansainvälisen meriliikenteen polttoaineita, ympäristön energiaa ja toimituksia muuntosektorille ja energiasektorille, sekä siirto- ja jakeluhäviötä, kuten tarkoitetaan energiatilastoista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1099/2008 liitteessä A.

28) *ympäristön energialla* uusiutuvan energian direktiivin 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua ympäristön energiaa;

29) *energianhallintajärjestelmällä* sellaisen strategian, jossa asetetaan energiatehokkuustavoite ja suunnitelma kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi, toisiinsa liittyviä tai keskenään vuorovaikutussuhteessa olevia osatekijöitä mukaan lukien todellisen energiankulutuksen seuranta, energiatehokkuuden parantamiseksi toteutetut toimet ja edistymisen mittaaminen;

30) *yrityksen energiakatselmuksella* järjestelmällistä menettelyä, jonka tarkoituksena on saada riittävästi tietoa rakennuksen tai rakennusryhmän, teollisen tai kaupallisen toiminnan tai laitoksen tai yksityisen tai julkisen palvelun energiankulutusprofiilista ja jonka avulla voidaan tunnistaa mahdollisuudet kustannustehokkaaseen energiansäästöön, määrittää säästön suuruus ja tunnistaa mahdollisuudet uusiutuvan energian kustannustehokkaaseen käyttöön tai tuotantoon ja jolla raportoidaan katselmuksen tuloksista;

31) *energiapalvelusopimuksella* edunsaajan ja energiatehokkuutta parantavan toimenpiteen tarjoajan välistä sopimusjärjestelyä, joka todennetaan ja jota seurataan sopimuksen koko keston ajan, ja jossa kyseiseen toimenpiteeseen tehdyt työt, toimitetut tavarat tai tarjotut palvelut korvataan suhteessa sopimuksessa sovittuun energiatehokkuuden parantumistasoon tai muuhun sovittuun energiatehokkuuskriteeriin, kuten rahalliseen säästöön;

32) *tehokkaalla yhteistuotannolla* energiatehokkuusdirektiivin liitteessä III säädetyt perusteet täyttävää yhteistuotantoa;

33) *taloudellisesti perusteltavissa olevalla tarpeella* tarvetta, joka ei ylitä lämmitys- tai jäädytystarvetta ja joka muutoin tyydytettäisiin markkinaehtoisesti muilla energiantuotantotavoilla kuin yhteistuotannolla;

34) *hyötylämmöllä* lämpöä, joka on tuotettu yhteistuotantoprosessissa taloudellisesti perusteltavissa olevan lämmitys- ja jäädytystarpeen täyttämistä varten;

35) *yhteistuotannosta saatavalla sähköllä* hyötylämmön tuotantoon liittyvässä prosessissa tuotettua ja energiatehokkuusdirektiivin liitteessä II vahvistettujen yleisten periaatteiden mukaisesti laskettua sähköä;

36) *datakeskuksella* energiatilastoista annetun tilastoasetuksen liitteen A kohdassa 2.6.3.1.16 tarkoitettua datakeskusta;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

- 37) *yrityksellä* taloudellista toimintaa harjoittavaa luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä;
38) *lämpösopimuksella* loppuasiakkaan ja energian vähittäismyyjän välistä sopimusta lämmön toimittamisesta loppuasiakkaan käyttöön;
39) *jäähdytyssojimuksella* loppuasiakkaan ja energian vähittäismyyjän välistä sopimusta jäähdytyksen toimittamisesta loppuasiakkaan käyttöön;
40) *nettoalalla* maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) nojalla annetuissa rakennuksen energiatehokkuutta koskevissa säännöksissä tarkoitettua lämmitettyä nettoalaa;
41) *kuluttajalla* kuluttajansuojalain (38/1978) 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettua kuluttajaa.
42) *fossiililla polttoaineilla* hallintomalliasetuksen 2 artiklan 62 kohdassa tarkoitettuja fossiilisia polttoaineita.

1 a luku

Energiatehokkuus ensin -periaate

3 a §

Energiatehokkuus ensin -periaatteen soveltaminen

Viranomaisten on otettava energiatehokkuus ensin -periaate huomioon sellaisissa suunnittelu- ja politiikkatoimissa, joilla on merkittävää vaikutusta energiankulutukseen ja energiatehokkuuteen.

Jos investoinnin arvo on yli 100 000 000 euroa tai kyseessä on liikenneinfrastruktuurihanke, jonka arvo on yli 175 000 000 euroa, ja investoinnilla tai hankkeella on vaikutusta energiankulutukseen ja energiatehokkuuteen, tulee investointia tai hanketta suunnittelevan toiminnanharjoittajan ennen investointipäätöksen tekemistä tehdä selvitys vaihtoehtoisista kustannustehokkaista energiatehokkuusratkaisuista energiatehokkuus ensin -periaatteen mukaisesti. Vaihtoehtoisia energiatehokkuusratkaisuja ei kuitenkaan tarvitse selvittää, jos investointipäätöksen tavoitteita ei ole mahdollista saavuttaa muulla tavalla tai vaihtoehtoiset tavat eivät johda merkittävästi energiatehokkaampaan lopputulokseen.

3 b §

Ilmoitus energiatehokkuus ensin -periaatteen soveltamisesta

Edellä 3 a §:n 2 momentissa tarkoitettua investointia tai hanketta suunnittelevan toiminnanharjoittajan on toimitettava Energiavirastolle ilmoitus energiatehokkuus ensin -periaatteen soveltamisesta. Ilmoitukseen on liitettävä riittävät tiedot selvityksen sisällöstä tai tieto energiatehokkaampien vaihtoehtojen puuttumisesta.

Ilmoitus on toimitettava Energiavirastolle ennen rakennus- tai uudistustöihin ryhtymistä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

1 b luku

Julkista sektoria koskevat velvoitteet

3 c §

Julkisten elinten energian loppukulutuksen raportointivelvoite

Julkisen elimen on seurattava energian loppukulutustaan. Julkisen elimen on toimitettava tiedot energian loppukulutuksestaan vuosittain Energiavirastolle.

Julkisen elimen on toimitettava 1 momentissa tarkoitetut tiedot vuosittain viimeistään 30 päivänä huhtikuuta sitä edeltäneen kalenterivuoden osalta.

Julkinen elin voi täyttää 1 momentissa tarkoitetun velvoitteensa vapaaehtoisen energiatehokkuussopimusjärjestelmän kautta.

3 d §

Energiatehokkuuden huomioon ottaminen alue- ja paikallisviranomaisten pitkän aikavälin suunnittelussa

Kuntien, maakuntien liittojen ja hyvinvointialueiden (*alue- ja paikallisviranomaiset*) on otettava energiatehokkuus huomioon pitkän aikavälin suunnittelussa, jos suunnittelu liittyy olennaisesti energiantuotantoon tai -kulutukseen tai sillä on olennaista vaikutusta kyseisen viranomaisen ilmastotoimiin.

Valmistellessaan energiatehokkuuden huomioon ottamista pitkän aikavälin suunnittelussa alue- tai paikallisviranomaisen on otettava huomioon, mitä alueiden asukkaiden, kuntalaisten, palvelujen käyttäjien ja sidosryhmien osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksista säädetään.

Alue- ja paikallisviranomaiset voivat täyttää 1 momentissa säädetyn velvollisuutensa laatimalla vapaaehtoiseen energiatehokkuussopimusjärjestelmään kuuluvan suunnitelman.

3 e §

Lämmitys- ja jäähdytysuunnitelmat

Asukasluvultaan yli 45 000 asukkaan kuntien on laadittava suunnitelma mahdollisuuksista parantaa lämmityksen energiatehokkuutta hukkalämmön hyödyntämisen ja uusiutuvan energian käytön lisäämisen avulla. Suunnitelman laatimisesta on lähetettävä Energiavirastolle ilmoitus. Tiedot suunnitelman sisällöstä on liitettävä ilmoitukseen.

3 f §

Energiatehokkaiden rakennusten ostaminen ja vuokraaminen

Julkinen elin saa ostaa vain sellaisia olemassa olevia rakennuksia ja tehdä uusia vuokrasopimuksia vain sellaisista olemassa olevista rakennuksista, jotka täyttävät rakentamislain (751/2023) 11 §:ssä tarkoitetun lähes nollaenergiarakennuksen vaatimukset ja 37 §:n 2

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

momentissa säädetty energiätehokkuutta koskevat vaatimukset ja joille on laadittu rakennuksen energiatodistuksista annetun lain (50/2013) mukainen voimassa oleva energiatodistus, jollei hankinnan tarkoituksena ole:

- 1) perusparannus tai purkaminen;
- 2) myydä rakennus eteenpäin käyttämättä sitä julkisen elimen omiin tarkoituksiin; tai
- 3) säilyttää rakennus virallisesti suojeltuna osana tiettyä ympäristöä tai sen erityisen arkkitehtonisen tai historiallisen arvon vuoksi.

Edellä 1 momentissa säädettyä on kuitenkin noudatettava vain, jos se on mahdollista kustannustehokkuuden, taloudellisen toteutettavuuden, laajemman kestävyuden, teknisen soveltuvuuden sekä riittävän kilpailun kannalta. Energiätehokkuusvaatimuksista voi poiketa myös maanpuolustus- ja turvallisuusperusteella.

1 c luku

Energianhallintajärjestelmät

3 g §

Pakollinen energianhallintajärjestelmä

Jos yrityksen keskimääräinen vuotuinen energian loppukulutus on yli 23 600 megawattituntia kolmen edeltäneen kalenterivuoden aikana, sen on otettava käyttöön akkreditoitun elimen eurooppalaisten tai kansainvälisten standardien mukaisesti sertifioima energianhallintajärjestelmä.

Yrityksen tulee tehdä ilmoitus Energiavirastolle, jos sen energian loppukulutus kalenterivuoden aikana ylittää 23 600 megawattituntia.

3 h §

Pakollisesta energianhallintajärjestelmästä vapautuminen

Jos yrityksessä on käytössä akkreditoitun elimen eurooppalaisten tai kansainvälisten standardien mukaisesti sertifioima ympäristönhallintajärjestelmä ja yritys on tehnyt 4 §:n mukaisen yrityksen energiakatselmuksen tässä laissa ja sen nojalla säädettyjen vähimmäisvaatimusten mukaisesti, yrityksen katsotaan täyttävän 3 g §:ssä säädetyn vaatimuksen energianhallintajärjestelmän käyttöönotosta.

Jos yrityksessä on käytössä akkreditoitun elimen eurooppalaisten tai kansainvälisten standardien mukaisesti sertifioima ympäristönhallintajärjestelmä ja yritys osallistuu valtion viranomaisen kanssa allekirjoitettuun vapaaehtoiseen energiätehokkuussopimukseen ja edellä tarkoitettuun vapaaehtoiseen energiätehokkuussopimusjärjestelmään sisältyy tässä laissa ja sen nojalla säädettyjen vähimmäisvaatimusten mukaisesti tehty energiakatselmus, yrityksen katsotaan täyttävän 3 g §:ssä säädetyn vaatimuksen energianhallintajärjestelmän käyttöönotosta.

Jos yrityksessä on käytössä energiapalvelusopimus, joka sisältää energianhallintajärjestelmän osatekijät, yrityksen katsotaan täyttävän 3 g §:n 1 momentissa säädetyn vaatimuksen energianhallintajärjestelmän käyttöönotosta siltä osin, kuin sen energian loppukulutus on

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

energiapalvelusopimuksen piirissä. Energiapalvelusopimuksen tulee sisältää seuraavat energianhallintajärjestelmän osatekijät

- 1) todellisen energiankulutuksen seuranta;
- 2) energiatehokkuuden parantamiseksi toteutetut toimet;
- 3) energiatehokkuuden paranemisen mittaaminen; ja
- 4) energiatehokkuusdirektiivin liitteessä XV vahvistettujen vaatimusten mukaisuus.

2 luku

Energiakatselmukset

4 §

Yrityksen energiakatselmus

Yrityksen energiakatselmuksessa on otettava huomioon kaikki yrityksen energiankäyttökohteet. Yrityksen energiakatselmukseen on sisällytettävä erillisiä kohdekohtaisia katselmuksia riittävästä määrästä yrityksen toimintoja, jotta voidaan muodostaa luotettava kuva yrityksen kokonaisenergiatehokkuudesta ja todeta luotettavalla tavalla sen merkittävimmät parantamismahdollisuudet.

6 §

Pakollinen yrityksen energiakatselmus

Jos yrityksen keskimääräinen vuotuinen energian loppukulutus on yli 2 700 megawattituntia kolmen edellisen kalenterivuoden aikana, eikä yrityksellä ole käytössä 3 g §:n mukaista energianhallintajärjestelmää, sen on tehtävä yrityksen energiakatselmus.

Pakollinen yrityksen energiakatselmus on tehtävä vähintään neljän vuoden välein. Pakolliseen yrityksen energiakatselmukseen sisällytettävä kohdekatselmus ei saa olla neljää vuotta vanhempi.

Yrityksen tulee tehdä ilmoitus Energiavirastolle, jos sen energian loppukulutus kalenterivuoden aikana ylittää 2 700 megawattituntia.

7 §

Pakollisesta energiakatselmuksesta vapautuminen

Jos yrityksessä on käytössä akkreditoidun elimen eurooppalaisten tai kansainvälisten standardien mukaisesti sertifioima ympäristönhallintajärjestelmä, johon sisältyy tässä laissa ja sen nojalla säädettyjen vähimmäisvaatimusten mukaisesti tehty energiakatselmus, yrityksen katsotaan täyttävän 6 §:ssa säädetyn vaatimuksen pakollisesta yrityksen energiakatselmuksesta.

Jos yritys osallistuu sellaiseen valtion viranomaisen kanssa allekirjoitettuun vapaaehtoiseen energiatehokkuussopimukseen, johon sisältyy tässä laissa ja sen nojalla säädettyjen

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

vähimmäisvaatimusten mukaisesti tehty energiakatselmus, yrityksen katsotaan täyttävän 6 §:ssä säädetyn vaatimuksen pakollisesta yrityksen energiakatselmuksesta.

Jos yrityksessä on käytössä energiapalvelusopimus, joka sisältää energianhallintajärjestelmän osatekijät, yrityksen katsotaan täyttävän 6 §:n 1 momentissa säädetyn vaatimuksen yrityksen energiakatselmuksen tekemisestä siltä osin, kuin sen energian loppukulutus on energiapalvelusopimuksen piirissä. Energiapalvelusopimuksen tulee sisältää seuraavat energianhallintajärjestelmän osatekijät:

- 1) todellisen energiankulutuksen seuranta;
- 2) energiatehokkuuden parantamiseksi toteutetut toimet;
- 3) edistymisen mittaaminen; ja
- 4) energiatehokkuusdirektiivin liitteessä XV vahvistettujen vaatimusten mukaisuus.

8 §

Yrityksen energiakatselmuksen vähimmäisvaatimukset

Yrityksen energiakatselmus on tehtävä koko konsernille tai yritykselle, ja siihen tulee sisältyä katsaus yrityksen kaikista toiminnoista.

Yrityksen energiakatselmukseen on sisällytettävä sellainen otos kohdekatselmuksia, että voidaan muodostaa luotettava kokonaiskuva yrityksen kokonaisenergiatehokkuudesta ja todeta luotettavalla tavalla merkittävimmät energiatehokkuuden parantamismahdollisuudet, energiankulutuksen vähentämismahdollisuudet sekä uusiutuvan energian käytön tai tuotannon potentiaali. Yrityksen energiakatselmukseen on aina sisällytettävä vähintään yksi kohdekatselmus, paitsi jos yrityksellä ei ole yhtään energiankäyttökohdetta, jossa kohdekatselmuksen tekeminen on tarkoituksenmukaista ja taloudellisesti perusteltua.

Yrityksen energiakatselmuksessa tulee esittää keskeiset kohdekatselmusten tulokset ja merkittävät yrityksen energiatehokkuutta parantavat toimet. Siihen on mahdollisuuksien mukaan sisällytettävä suunnitelma seuraavaan yrityksen energiakatselmukseen sisällytettävistä kohdekatselmuksista ja niiden ajankohdista.

Yrityksen energiakatselmuksessa on käytettävä luotettavia, ajan tasalla olevia ja, jos mahdollista, mitattuja ja jäljitettävissä olevia operatiivisia tietoja energiankulutuksesta ja kuormitusjakaumista. Tiedot on tallennettava historiallista analyysiä ja tuloksellisuuden seuranta varten.

Yrityksen energiakatselmukseen ei saa sisältyä lausekkeitä, jotka estävät yritystä siirtämästä katselmuksen tuloksia kolmannelle osapuolelle.

Tarkempia säännöksiä yrityksen energiakatselmuksen vähimmäisvaatimuksista ja kohdekatselmusten määrästä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

12 §

Yrityksen energiakatselmukseen liittyvä toimintasuunnitelma

Yrityksen on laadittava toimintasuunnitelma yrityksen energiakatselmuksen suositusten pohjalta. Toimintasuunnitelma on laadittava yrityksen energiakatselmuksen yhteydessä vähintään neljän vuoden välein. Toimintasuunnitelmassa on yksilöitävä toimenpiteet, joilla kukin suositus pannaan täytäntöön, paitsi jos täytäntöönpano ei ole teknisesti tai taloudellisesti

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

toteutettavissa. Yrityksen on sisällytettävä toimintasuunnitelma ja tieto energiakatselmuksen suositusten toteuttamisasteesta kirjanpitolaisissa (1336/1997) tarkoitettuun toimintakertomukseen. Jos yritys ei ole velvollinen liittämään tilinpäätökseensä toimintakertomusta, toimintasuunnitelma ja tieto energiakatselmuksen suositusten toteuttamisasteesta on sisällytettävä tilinpäätöksen liitetietoihin. Yrityksen on asetettava maksutta julkisesti saataville toimintasuunnitelma ja tieto energiakatselmuksen suositusten toteuttamisasteesta.

Jos yritys on velvollinen laatimaan kestävyysraportin, siihen voidaan sisällyttää toimintasuunnitelma ja tieto energiakatselmuksen suositusten toteuttamisasteesta. Edellä tässä pykälässä säädetty ei koske liikesalaisuuslain (595/2018) 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettuja tietoja.

3 a luku

Lämmityksen ja jäähdytyksen vähittäismyyntiä koskevat sopimukset

18 a §

Pakottavuus

Tämän luvun säännöksistä ei saa sopimuksin poiketa loppuasiakkaan vahingoksi.

18 b §

Lämpö- tai jäähdytys sopimuksen tiedot

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään ennen sopimuksen tekemistä annettavista tiedoista, lämpö- tai jäähdytys sopimuksen vähittäismyynnin on annettava loppuasiakkaalle ennen sopimuksen tekemistä tiedot:

- 1) nimestään ja yhteystiedoistaan;
- 2) toimitettavista suorituksista tai palveluista ja niiden laadusta;
- 3) siitä, mistä ja miten loppuasiakkaan on mahdollista saada tietoja sovellettavista hinnoista, huolto- ja ylläpitomaksuista, liitännäistuotteiden hinnoista sekä muista mahdollisista kustannuksista;
- 4) sopimuksen voimassaoloajasta sekä sopimuksen jatkamiseen ja sen päättämiseen sovellettavista ehdoista;
- 5) loppuasiakkaan oikeudesta vahingonkorvaukseen ja muuhun hyvitykseen, sekä niihin liittyvistä menettelyistä, jos suorituksen tai palvelun laatu ei vastaa sovittua;
- 6) käytävissä olevista valitus- ja riidanratkaisumenettelyistä sekä niiden vireillepanosta; ja
- 7) siitä, mistä loppuasiakkaat voivat saada tietoja heille kuuluvista oikeuksista.

Edellä tässä pykälässä tarkoitettut tiedot on kirjattava sovitussa muodossaan sopimukseen tai siitä lähetettävään vahvistusilmoitukseen. Loppuasiakkaan sopimukseen tai vahvistusilmoitukseen on lisäksi sisällytettävä yhteenveto keskeisistä sopimusehdoista näkyvästi ja ytimekkäällä ja yksinkertaisella kielellä. Yhteenvetoon on sisällytettävä tiedot vähittäismyynnin soveltamista hinnoista. Vähittäismyynnin on lisäksi annettava loppuasiakkaalle oma kappale sopimuksesta tai tiedot tehdystä sopimuksesta sekä siihen sovellettavista hinnoista ja muista

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

ehdoista sekä asetettava verkkosivuillaan julkisesti saataville käyttämänsä yleiset hinnastot, palvelumaksut sekä yleiset sopimusehdot.

Vähittäismyyjän on huolehdittava, että loppuasiakkailta on mahdollisuus saada tiedot tekemistään sopimuksista saavutettavassa muodossa.

Energian vähittäismyyjän on toiminnassaan noudatettava riittävää huolellisuutta ja toimittava kaikissa tilanteissa ilman aiheettomia viivästyksiä.

18 c §

Loppuasiakkaan velvollisuudet

Energian vähittäismyyjän loppuasiakkaan on annettava loppukäyttäjälle tämän pyynnöstä yhteenveto keskeisistä lämpö- tai jäähdytys­sopimuksen ehdoista sekä lämmön tai jäähdytys­en hankintaa koskevan sopimuksen keskeisistä tiedoista, mukaan lukien 18 b §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot.

Loppuasiakkaan on viipymättä ilmoitettava loppukäyttäjälle energian vähittäismyyjän sopimusehtoihin tekemistä loppukäyttäjään vaikuttavista muutoksista.

18 d §

Maksutavat

Energian vähittäismyyjän on tarjottava loppuasiakkaille erilaisia maksutapoja sekä joustavia järjestelyjä laskujen maksua varten. Tarjotuissa vaihtoehtoissa ei saa olla perusteettomia eikä eri asiakasryhmiä syrjiviä ehtoja. Maksutapojen ehdoissa voidaan ottaa huomioon eri maksutapojen tarjoamisesta vähittäismyyjälle aiheutuvien kustannusten kohtuulliset erot.

18 e §

Sopimusehtojen muuttaminen

Lämmityksen ja jäähdytys­en vähittäismyyjä saa muuttaa lämpö- tai jäähdytys­opimuksen mukaisia hintoja ja muita sopimusehtoja vain:

1) sopimuksessa yksilöidyllä perusteella edellyttäen, ettei sopimuksen sisältö olennaisesti muutu;

2) jos muutos perustuu lainsäädännön muutokseen tai viranomaisen päätökseen, jota vähittäismyyjä ei ole voinut ottaa huomioon sopimusta tehtäessä; tai

3) jos muutokseen on erityistä syytä olosuhteiden olennaisen muuttumisen, vanhentuneiden sopimus- tai hinnoittelujärjestelyjen uudistamisen tai energian säästämiseksi tarpeellisten toimenpiteiden toteuttamisen johdosta;

Määräaikaisen sopimuksen ehtoja ei kuitenkaan saa muuttaa 1 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitetun perusteella.

Vähittäismyyjällä on lisäksi oikeus tehdä sopimusehtoihin vähäisiä muutoksia, joilla ei ole vaikutusta sopimuksen keskeiseen sisältöön.

Vähittäismyyjän on lähetettävä loppuasiakkaalle ilmoitus siitä, miten ja mistä ajankohdasta hinnat tai muut sopimusehdot muuttuvat ja mikä on muutoksen peruste. Jos perusteena on muu

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

syy kuin lainsäädännön muutos tai viranomaisen päätös, sopimusehtojen muutos saa tulla voimaan aikaisintaan kuukauden kuluttua ilmoituksen lähettämisestä.

18 f §

Lämmityksen tai jäähdytyksen toimituksen keskeyttäminen loppuasiakkaasta johtuvasta syystä

Lämmityksen tai jäähdytyksen toimitus voidaan keskeyttää, jos loppuasiakas on olennaisesti laiminlyönyt vähittäismyyjälle tulevien maksujen suorittamisen tai on muutoin olennaisesti rikkonut sopimukseen perustuvia velvoitteitaan. Ennen toimituksen keskeyttämistä loppuasiakkaalle on lähetettävä kirjallinen huomautus maksun laiminlyönnistä tai muusta sopimusrikkomuksesta sekä aikaisintaan kahden viikon kuluttua huomautuksen lähettämisestä erillinen katkaisuvaroitus. Kuluttajalle lähetettävässä katkaisuvaroituksessa on mainittava, miten hänen on meneteltävä, jotta hän voi vedota tässä pykälässä tarkoitettuihin oikeuksiin sekä ohjattava häntä asian selvittämisessä ja maksuvaihtoehtojen löytämisessä.

Toimituksen saa katkaista loppuasiakkaan maksulaiminlyönnin vuoksi aikaisintaan viiden viikon kuluttua siitä, kun maksu on eräännytynyt. Muun sopimusrikkomuksen kuin maksulaiminlyönnin vuoksi toimituksen saa katkaista aikaisintaan viiden viikon kuluttua siitä, kun sopimusrikkomuksesta on ensimmäisen kerran ilmoitettu loppuasiakkaalle eikä sopimusrikkomusta ole oikaistu ajoissa ennen varoitettua katkaisujankoa.

Jos maksun laiminlyönti on johtunut loppuasiakkaan maksuvaikeuksista, joihin hän on joutunut vakavan sairauden, työttömyyden tai muun erityisen seikan vuoksi pääasiassa ilman omaa syytään, toimituksen saa keskeyttää aikaisintaan kolmen kuukauden kuluttua maksun eräpäivästä.

Toimitus voidaan erittäin painavista syistä keskeyttää myös aiemmin kuin viiden viikon kuluttua sopimusrikkomuksesta tehdystä ilmoituksesta.

Lämmityksen toimitusta ei saa maksujen laiminlyönnin vuoksi keskeyttää loppuasiakkaan tai loppukäyttäjän vakituisena asuntona käytettävästä rakennuksesta tai sen osasta lokakuun alun ja huhtikuun lopun välisenä aikana ennen kuin on kulunut neljä kuukautta laiminlyödyn maksun eräpäivästä.

5 luku

Lämmityksen ja jäähdytyksen energiatehokkuus

27 §

Tehokas kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmä

Toiminnanharjoittajan on suunnitellessaan uutta tehokasta kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmää varmistettava, että järjestelmä täyttää tehokkaan kaukolämmitys- ja jäähdytysjärjestelmän kriteerit silloin, kun järjestelmä käynnistyy. Uuden tehokkaan kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmän lämmön- tai jäähdytysentuotannossa ei saa käyttää fossiilisia polttoaineita. **Fossiilisia polttoaineita saa käyttää käynnistys- ja varapolttoaineena.**

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

Toiminnanharjoittajan on suunnitellessaan olemassa olevaan kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmään uusia lämmön tai jäähdytyksen tuotantoyksiköitä tai olemassa olevien tuotantoyksiköiden merkittävää uudistamista varmistettava, ettei fossiilisten polttoaineiden, pois lukien maakaasu, käyttö järjestelmässä lisäänty verrattuna kolmen edeltävän täyden toiminnan kalenterivuoden keskimääräiseen vuotuisen kulutukseen ennen uudistamista. Toiminnanharjoittajan on varmistettava, ettei uudessa tai merkittävästi uudistetussa lämmön tai jäähdytyksen tuotantoyksikössä käytetä fossiilisia polttoaineita. **Fossiilisia polttoaineita saa käyttää käynnistys- ja varapolttaineena.**

Kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmä on tehokas:

1) vuoden 2027 loppuun saakka, jos se käyttää vähintään 50-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa, 50-prosenttisesti hukkalämpöä, 75-prosenttisesti yhteistuotannosta saatavaa lämpöä tai 50-prosenttisesti tällaisen energian ja lämmön yhdistelmää;

2) vuosina 2028–2034, jos se käyttää vähintään 50-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa, 50-prosenttisesti hukkalämpöä, 50-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa ja hukkalämpöä, 80-prosenttisesti tehokkaasta yhteistuotannosta saatavaa lämpöä tai vähintään sellaista verkkoon menevän lämpöenergian yhdistelmää, jossa uusiutuvan energian osuus on vähintään 5 prosenttia ja uusiutuvan energian, hukkalämmön tai tehokkaan yhteistuotannon kokonaisuus on vähintään 50 prosenttia;

3) vuosina 2035–2039, jos se käyttää vähintään 50-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa, 50-prosenttisesti hukkalämpöä tai 50-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa ja hukkalämpöä, tai järjestelmää, jossa uusiutuvan energian, hukkalämmön tai tehokkaasta yhteistuotannosta saatavan lämmön kokonaisuus on vähintään 80 prosenttia ja lisäksi uusiutuvan energian tai hukkalämmön kokonaisuusosuus on vähintään 35 prosenttia;

4) vuosina 2040–2044, jos se käyttää vähintään 75-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa, 75-prosenttisesti hukkalämpöä tai 75-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa ja hukkalämpöä, tai järjestelmää, jossa käytetään uusiutuvaa energiaa, hukkalämpöä ja tehokkaasta yhteistuotannosta saatavaa lämpöä vähintään 95-prosenttisesti, ja jossa lisäksi uusiutuvan energian tai hukkalämmön kokonaisuus on vähintään 35 prosenttia;

5) vuosina 2045–2049, jos se käyttää vähintään 75-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa, 75-prosenttisesti hukkalämpöä tai 75-prosenttisesti uusiutuvaa energiaa ja hukkalämpöä;

6) 1.1.2050 lähtien, kun se käyttää ainoastaan uusiutuvaa energiaa, ainoastaan hukkalämpöä tai ainoastaan uusiutuvan energian ja hukkalämmön yhdistelmää.

Järjestelmä on tehokas myös, jos se tuottaa kasvihuonekaasupäästöjä asiakkaille toimitettua lämmitys- tai jäähdytysyksikköä kohden enintään:

1) vuoden 2025 loppuun asti: 200 grammaa/kilowattitunnilta;

2) vuosina 2026–2034: 150 grammaa/kilowattitunnilta;

3) vuosina 2035–2044: 100 grammaa/kilowattitunnilta;

4) vuosina 2045–2049: 50 grammaa/kilowattitunnilta;

5) vuoden 2050 alusta lähtien: 0 grammaa/kilowattitunnilta.

27 a §

Suunnitelma tehokkaan kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmän kriteerien täyttämiseksi

Niiden olemassa olevien kokonaistuotoltaan yli viiden megawatin kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmien, jotka eivät vuoden 2026 tietojen perusteella täytä tehokkaan

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmän kriteereitä, toiminnanharjoittajien on laadittava suunnitelma tehokkaan kaukolämmitys- ja jäähdytysjärjestelmän kriteerien täyttämiseksi. Toiminnanharjoittajan on tehtävä ilmoitus suunnitelmasta Energiavirastolle viiden vuoden välein. Suunnitelma on liitettävä ilmoitukseen.

27 b §

Kustannus-hyötyanalyysi

Suunniteltaessa uutta tai uudistettaessa merkittävästi sähkön lauhdetuotantolaitosta, jonka polttoaineteho on yli kymmenen megawattia, toiminnanharjoittajan on tehtävä kustannus-hyötyanalyysi kustannusten ja hyötyjen arvioimiseksi laitoksen toteuttamisesta tehokkaana yhteistuotantolaitoksena.

Suunniteltaessa uutta tai uudistettaessa merkittävästi teollisuuslaitosta, jonka kokonaislämpöteho on yli 8 megawattia, toiminnanharjoittajan on tehtävä kustannus-hyötyanalyysi hukkalämmön käytön arvioimiseksi laitosalueella tai sen ulkopuolella.

Suunniteltaessa uutta tai uudistettaessa merkittävästi erityislaitosta kuten jätevedenkäsittelylaitos ja nesteytetyn maakaasun käsittelylaitos, jonka käyttämä kokonaisteho on yli seitsemän megawattia, toiminnanharjoittajan on tehtävä kustannus-hyötyanalyysi hukkalämmön käytön arvioimiseksi laitosalueella tai sen ulkopuolella.

Suunniteltaessa uutta tai uudistettaessa merkittävästi datakeskusta, jonka nimellinen kokonaisenergiapanos on yli megawatti, toiminnanharjoittajan on tehtävä kustannus-hyötyanalyysi hukkalämmön käytön arvioimiseksi laitosalueella tai sen ulkopuolella.

Sellaisten laitteiden asentamista, joilla otetaan talteen polttolaitoksen tuottamaa hiilidioksidia sen varastoinnista hiilidioksidin talteen ottamisesta ja varastoinnista annetun lain (416/2012) mukaisesti, ei pidetä uudistamisena.

Kustannus-hyötyanalyysin sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

28 §

Kustannus-hyötyanalyysista vapauttaminen

Sen estämättä, mitä 27 b §:ssä säädetään, kustannus-hyötyanalyysia ei tarvitse tehdä silloin, kun kyseessä on:

1) huippukuormitusaikoina käytettävä tai varavoimaa tuottava laitos, jonka toiminta-ajaksi on suunniteltu alle 1 500 käyttötuntia vuodessa;

2) laitos, joka on sijoitettava lähelle hiilidioksidin talteen ottamisesta ja varastoinnista annetun lain mukaisesti hyväksytyä geologista varastointipaikkaa;

3) olemassa olevassa kaukolämpöverkossa oleva uusi energiantuotantolaitos, jonka teho on vähäinen, eikä kaukolämpöverkon läheisyydessä ole tarjolla käyttökelpoista teollisuuden ylijäämälämpöä;

4) uusi tai uudistettava teollisuuslaitos, jonka käyttökelpoisen ylijäämälämmön määrä on vähäinen, eikä laitoksen läheisyydessä ole kaukolämpöverkkoa;

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

5) datakeskus, jonka hukkalämpöä käytetään tai tullaan käyttämään kaukolämpöverkossa tai suoraan sisätilojen lämmitykseen, lämpimän käyttöveden valmistukseen tai muuhun käyttöön rakennuksessa, rakennusryhmässä tai tiloissa, joissa se sijaitsee; tai

6) laitos, joka sijaitsee alueella, jolla on vähäinen kaukolämmön kysyntä.

Edellä 1 momentin 3–6 kohdassa tarkoitetuista vapautusperusteista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

29 §

Ilmoitus kustannus-hyötyanalyysin tekemisestä

Hankkeesta vastaavan toiminnanharjoittajan on toimitettava ilmoitus kustannus-hyötyanalyysin tekemisestä Energiavirastolle. Ilmoituksesta tulee käydä ilmi kustannus-hyötyanalyysin tulos ja se, aikooko toiminnanharjoittaja toteuttaa 27 b §:n 1 momentissa tarkoitettua sähköntuotantolaitoksen yhteistuotantolaitoksena tai hyödyntää ylijäämälämpöä 27 b §:n 2, 3 tai 4 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa. Ilmoitus on toimitettava Energiavirastolle ennen rakennus- tai uudistustöihin ryhtymistä.

Energiavirasto voi pyytää kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta lisäselvitystä, jos toimitettu ilmoitus ei ole riittävä tai toiminnanharjoittaja ilmoittaa, ettei toteuta yhteistuotantolaitosta taikka hyödynnä ylijäämälämpöä, vaikka kustannus-hyötyanalyysi osoittaa toteuttamisen tai hyödyntämisen kannattavaksi. Lisäselvitys on toimitettava Energiavirastolle kuukauden kuluessa Energiaviraston pyynnöstä. Rakennus- tai uudistustöitä ei saa jatkaa ennen lisäselvityksen toimittamista.

Kustannus-hyötyanalyysistä tehtävästä ilmoituksesta ja ilmoituksen sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

5 a luku

Julkiset hankinnat

29 a §

Julkisten hankintojen energiatehokkuus

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016), jäljempänä *hankintalaki* sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) mukaisten hankintayksiköiden on noudatettava jäljempänä tässä luvussa säädettyjä velvoitteita tehdessään mainittujen lakien soveltamisalaan kuuluvia hankintoja tai käyttöoikeussopimuksia, joiden arvo on yhtä suuri tai suurempi kuin näissä laeissa säädetyt EU-kynnysarvot.

Hankintayksikön ei tarvitse noudattaa tässä luvussa säädettyjä hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen tekemistä koskevia velvoitteita, jos se ei ole teknisesti toteutettavissa.

Suunnitellessaan 1 momentissa tarkoitettua hankinnan tai käyttöoikeussopimuksen tekemistä hankintayksikön on sovellettava energiatehokkuus ensin -periaatetta arvioimalla vaihtoehtoisia kustannustehokkaita energiatehokkuusratkaisuja.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

Suunniteltaessa julkisen elimen rakennusurakan, julkisen elimen omistamaan rakennukseen liittyvän palveluhankinnan tai muun palveluhankinnan toteuttamista hankintayksikön on arvioitava mahdollisuus hyödyntää energiapalvelusopimuksia.

29 b §

Tuotteiden hankinta

Jos hankinnan kohteena on tuote, joka kuuluu tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annetun lain (1005/2008) soveltamisalaan ja tuotteeseen on liitetty energiamerkintää koskevien puitteiden vahvistamisesta ja direktiivin 2010/30/EU kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/1369 mukaisesti energiamerkintä, hankintayksikkö saa hankkia ainoastaan tuotteita, jotka kuuluvat kahteen parhaaseen niistä energiatehokkuusluokista, joissa on merkittävästi tuotteita.

Jos hankittavassa tuotteessa ei ole energiamerkintää, mutta tuotteelle on annettu energiatehokkuusvaatimuksia energiaan liittyvien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/125/EY tai kestävien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista, direktiivin (EU) 2020/1828 ja asetuksen (EU) 2023/1542 muuttamisesta sekä direktiivin 2009/125/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1781 nojalla annetussa Euroopan komission asetuksessa, hankintayksikkö saa hankkia vain kyseisessä komission asetuksessa säädettyjen energiatehokkuuden viitearvojen mukaisia tuotteita.

Jos hankinnan kohteena on tuotteiden kokonaisuus, jonka sisältämät tuotteet erikseen ja lisäksi myös koko tuotepaketti yhdessä kuuluvat 1 momentissa tarkoitettun täytäntöönpanosäädöksen soveltamisalaan, hankintayksikkö saa asettaa tuotepaketin kokonaisenergiatehokkuuden etusijalle yksittäisten tuotteiden energiatehokkuuteen nähden.

Jos hankinnan kohteena ovat auton renkaat, jotka kuuluvat renkaiden merkitsemisestä polttoainetaloudellisuuden ja muiden keskeisten ominaisuuksien osalta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/740 soveltamisalaan, hankintayksikkö saa hankkia vain korkeimpaan polttoainetaloudellisuusluokkaan kuuluvia renkaita. Mainitun asetuksen soveltamisalaan kuuluvia renkaita, jotka eivät kuulu korkeimpaan polttoainetaloudellisuusluokkaan, saa kuitenkin hankkia, jos se on perusteltua turvallisuuteen tai kansanterveyteen liittyvistä syistä.

29 c §

Palvelujen hankinta

Jos hankinnan kohteena on palvelu, hankintayksikön on tarjouspyynnössään edellytettävä, että siltä osin, kuin tarjoukseen sisällytetään palvelun tuottamista varten hankittavia uusia tuotteita, ne täyttävät 29 b §:ssä säädetty vaatimukset.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

29 d §

Poikkeussäännökset

Edellä 29 a §:ssä säädettyä sovelletaan julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain (1531/2011) mukaisiin hankintasopimuksiin vain siltä osin kuin se ei aiheuta ristiriitaa puolustushallinnon tai Rajavartiolaitoksen toimien luonteen ja ensisijaisen tavoitteen kanssa.

Edellä 29 a §:ssä säädettyä ei myöskään sovelleta, jos soveltaminen vaarantaisi yleisen turvallisuuden tai estäisi reagoimisen kansanterveyttä koskeviin hätätiloihin.

5 b luku

Datakeskukset

29 e §

Datakeskuksen hukkalämmön hyödyntäminen

Datakeskuksen, jonka kokonaisteho ylittää megawatin, hukkalämpöä on hyödynnettävä. Jos olemassa olevan datakeskuksen hukkalämpöä ei miltään osin hyödynnetä, datakeskuksen ylläpitäjän on osoitettava, ettei se ole teknisesti tai taloudellisesti toteutettavissa tekemällä kustannus-hyötyanalyysi.

Datakeskuksen on toimitettava Energiavirastolle ilmoitus kustannus-hyötyanalyysin tekemisestä ja tieto siitä, ettei hukkalämmön hyödyntäminen ole teknisesti tai taloudellisesti toteutettavissa.

Ilmoituksen sisällöstä ja toimittamisesta voidaan säätää tarkemmin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

29 g §

Toimivaltainen viranomainen

Energiavirasto on toimivaltainen kansallinen viranomainen datakeskuksia koskevan unionin yhteisen luokitusjärjestelmän perustamisen ensimmäisestä vaiheesta annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2024/1364 täytäntöönpanon edellyttämässä toimissa.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

6 luku

Erinäiset säännökset

30 §

Viranomaiset ja niiden tehtävät

Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävänä on tämän lain täytäntöönpanon yleinen ohjaus ja seuranta.

Energiaviraston tehtävänä on valvoa tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista.

Tämän lain 3 a luvussa tarkoitettujen sopimusten ehtojen sekä energian vähittäismyyjän markkinoinnissa ja asiakassuhteessa noudattamien menettelyjen lainmukaisuutta valvoo kuluttaja-asiamies. Valvonnasta säädetään kuluttajansuojalaissa.

30 a §

Sertifioitujen energianhallintajärjestelmien ja energiakatselmusten valvonta

Energiavirasto valvoo, että yritykset ottavat käyttöön sertifioituja energianhallintajärjestelmiä ja tekevät pakolliset yrityksen energiakatselmuksiset tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisesti. Kunakin vuonna laadituista yrityksen energiakatselmuksista tarkastetaan määräosa. Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tarkastettavien yrityksen energiakatselmusten määrästä sekä tarkastamisen suorittamistavasta.

Energiavirastolla on oikeus saada pakollisen yrityksen energiakatselmuksen sekä siihen sisällytetyn kohdekatselmuksen raportit ja muut valvonnassa tarvittavat tiedot tarkastettavikseen. Energiakatselmusraportti, siihen sisällytetty kohdekatselmusraportti sekä muut viranomaisen valvonnassaan tarvitsemat tiedot tulee toimittaa Energiavirastolle kuukauden kuluessa Energiaviraston pyynnöstä. Energiakatselmusta ja kohdekatselmusta koskevat raportit eivät saa olla neljää vuotta vanhempia.

Patentti- ja rekisterihallituksen on toimitettava Energiavirastolle tämän pyynnöstä kaupparekisterin yritystietoja valvonnan järjestämiseksi. Tiedot on toimitettava viipymättä ja maksutta.

30 b §

Viranomaisen tiedonsaantioikeudet

Energiavirastolla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömät tiedot yritykseltä, toiminnanharjoittajalta sekä muulta taholta, jota koskee tässä laissa tai sen nojalla säädetty velvollisuus.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

30 c §

Viranomaisen tarkastusoikeus

Energiavirastolla on oikeus päästä valvonnan kohteena olevan toimijan tiloihin ja alueille, jos se on tässä laissa tarkoitettun valvonnan kannalta välttämätöntä, sekä tehdä siellä tarkastuksia ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin. Pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitettuihin tiloihin valvontatoimenpiteet voidaan kuitenkin ulottaa vain, jos on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 16 luvun 8 §:ssä tarkoitettu rikos, ja tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi.

Energiavirastolla on tarkastusta suorittaessaan oikeus ottaa valvonnan kohteena olevan toimijan asiakirjat ja muuta aineistoa haltuunsa, jos se on tarkastuksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta välttämätöntä. Aineisto tulee palauttaa viipymättä, kun tarkastuksen suorittaminen ei enää edellytä aineiston hallussapitoa.

Tarkastukseen sovelletaan, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään.

31 §

Rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaiseminen

Energiavirasto voi määrätä sen, joka rikkoo tai laiminlyö tätä lakia tai sen nojalla annettua säännöstä, täyttämään velvollisuutensa. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata. Päätöksessä voidaan myös määrätä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty maksu.

Energiavirasto voi tehostaa tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttämisuhallalla. Uhkasakon asettamisesta ja sen tuomitsemisesta maksettavaksi sekä teettämis- tai keskeyttämisuhan määräämisestä täytäntöön pantavaksi säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

31 a §

Viranomaisten maksulliset suoritteet

Energiavirastolla on oikeus periä tämän lain mukaisen ilmoituksen ja muun asian käsittelystä maksu.

Energiaviraston suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992).

32 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhakuun Energiaviraston päätökseen sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia (808/2019).

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

Energiaviraston päätökseen toimittaa tarkastus ei kuitenkaan saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Muutoksenhakuun 5 a luvussa tarkoitettuihin julkisia hankintoja koskeviin päätöksiin sovelletaan hankintalain 16 luvun säännöksiä.

32 a §

Energiaviraston päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Energiaviraston tämän lain nojalla antamaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei Energiavirasto tai hallintotuomioistuin toisin määrää. Päätöstä, joka koskee virheellisesti perityn maksun palauttamista yksittäiselle asiakkaalle, tai päätöstä, joka koskee uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin se on lainvoimainen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 3 c §:ssä säädetty velvoite koskee voimaantulopäivästä lähtien yli 50 000 asukkaan kuntia, ensimmäisestä päivästä tammikuuta 2027 lähtien yli 5 000 asukkaan kuntia ja ensimmäisestä päivästä tammikuuta 2030 lähtien kaikkia kuntia.

Kuntien, joiden asukasluku on tämän lain voimaan tullessa yli 50 000, on toimitettava ensimmäisen kerran 3 c §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2026. Kuntien, joiden asukasluku on 31 päivänä joulukuuta 2026 yli 5000, on toimitettava ensimmäisen kerran 3 c §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot viimeistään 30 huhtikuuta 2028. Kuntien, joiden asukasluku on 31 päivänä joulukuuta 2029 alle 5000, on toimitettava ensimmäisen kerran 3 c §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2031. Kaikkien julkisten elinten on toimitettava 3 c §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot vuoden 2021 osalta viimeistään 31 päivänä lokakuuta 2026.

Tämän lain 3 g §:n mukainen energianhallintajärjestelmä on otettava käyttöön viimeistään 11 päivänä lokakuuta 2027.

Tämän lain 6 §:n mukainen yrityksen energiakatselmus on tehtävä viimeistään 11 päivänä lokakuuta 2026, jos yritys kuuluu ensimmäistä kertaa velvoitteen piiriin.

Tämän lain 27 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tehokkaan kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmän lämmön- tai jäähdytysentuotannossa maakaasua saa kuitenkin käyttää 31 päivään joulukuuta 2030 saakka.

Tämän lain 27 §:n 2 momentissa tarkoitettussa uudessa tai merkittävästi uudistetussa lämmön tai jäähdytyksen tuotantoyksikössä maakaasua saa kuitenkin käyttää 31 päivään joulukuuta 2030 saakka.

Toiminnanharjoittajan on toimitettava tämän lain 27 a §:n mukainen ilmoitus suunnitelmasta Energiavirastolle ensimmäisen kerran viimeistään 30 päivänä syyskuuta 2027. Jos järjestelmä ei täytä 27 §:ssä tarkoitettuja kriteerejä vuoden 2030 tietojen perusteella, on ilmoitus toimitettava viimeistään 30 päivänä syyskuuta 2031.

Tämän lain 29 e §:n mukainen ilmoitus datakeskuksen kustannus-hyötyanalyysistä on ensimmäisen kerran toimitettava Energiavirastolle viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2027.

2.

Laki

sähkömarkkinalain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään sähkömarkkinalain (588/2013) 19 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 730/2021 ja 201/2025, uusi 4 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi seuraavasti:

19 §

Verkon kehittämisvelvollisuus

Verkonhaltijan on sovellettava energiatehokkuuslain (1429/2014) 3 §:n 26 kohdassa tarkoitettua energiatehokkuus ensin -periaatetta sähköverkkonsa suunnittelussa ja kehittämisessä sekä sitä koskevissa investointipäätöksissä. Verkonhaltijan on seurattava sähköverkkonsa häviöiden kokonaismäärää sekä optimoitava häviöiden kokonaismäärä ja parannettava sähköverkkonsa energiatehokkuutta teknistaloudellisesti parhaalla mahdollisella tavalla ja ottaen huomioon älykkäät verkkoratkaisut. Energiavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä energiatehokkuus ensin -periaatteen soveltamisessa käytettävistä vaihtoehtojen arvioinnin menetelmistä ja tässä momentissa tarkoitettujen velvoitteiden täyttämistä koskevien tietojen toimittamisesta Energiavirastolle. Verkonhaltija voi täyttää verkkojen optimointia koskevien tietojen toimittamista koskevan velvoitteensa vapaaehtoisen energiatehokkuussopimusjärjestelmän kautta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

maakaasumarkkinalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään maakaasumarkkinalain (587/2017) 14 §:ään uusi 2 momentti ja lakiin uusi 20 a § seuraavasti:

14 §

Verkon kehittämisvelvollisuus

Verkonhaltijan on sovellettava energiatehokkuuslain (1429/2014) 3 §:n 26 kohdassa tarkoitettua energiatehokkuus ensin -periaatetta maakaasuverkkonsa suunnittelussa ja kehittämisessä sekä sitä koskevissa investointipäätöksissä. Verkonhaltijan on seurattava maakaasuverkkonsa häviöiden kokonaismäärää sekä optimoitava häviöiden kokonaismäärä ja parannettava maakaasuverkkonsa energiatehokkuutta teknistaloudellisesti parhaalla mahdollisella tavalla ja ottaen huomioon älykkäät verkkoratkaisut. Energiavirasto voi antaa tarkempia määräyksiä energiatehokkuus ensin -periaatteen soveltamisessa käytettävistä vaihtoehtojen arvioinnin menetelmistä ja tässä momentissa tarkoitettujen velvoitteiden täyttämistä koskevien tietojen toimittamisesta Energiavirastolle. Verkonhaltija voi täyttää verkkojen optimointia koskevien tietojen toimittamista koskevan velvoitteensa vapaaehtoisen energiatehokkuussopimusjärjestelmän kautta.

20 a §

Energiatehokkuus, kulutusjousto ja kysynnänohjaustoimenpiteet verkkopalvelujen hinnoittelussa ja myyntiehtoissa

Verkkopalvelujen hinnoittelussa ja myyntiehtoissa ei saa olla ehtoja, joista aiheutuu haittaa maakaasun siirron, jakelun tai toimituksen kokonaistehokkuudelle tai energiatehokkuudelle. Verkkopalvelujen hinnoittelussa ei saa olla ehtoja, jotka voivat estää verkonhaltijoita tai vähittäismyyjiä asettamasta markkinoilla saataville järjestelmäpalveluja kulutusjoustoja tai kysynnänohjaustoimenpiteitä varten.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

4.

Laki

sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013) 7 §:n 2 momentti ja
lisätään 6 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1432/2014, 589/2017 ja 499/2023, uusi 5 a kohta seuraavasti:

6 §

Energiaviraston tehtävät kansallisena sääntelyviranomaisena

Euroopan unionin sähkö- ja maakaasualaa koskevassa lainsäädännössä tarkoitettuna kansallisena sääntelyviranomaisena toimiessaan Energiaviraston tehtävänä on erityisesti:

5 a) soveltaa energiatehokkuuslain (1429/2014) 3 §:n 26 kohdassa tarkoitettua energiatehokkuus ensin -periaatetta suorittaessaan sähkö- ja kaasuinfrastruktuuria koskevia sääntelytehtäviä;

7 §

Kansallisen sääntelyviranomaisen toimintakertomus

Kertomuksessa on esitettävä toteutetut toimenpiteet ja saavutetut tulokset 6 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä, osio sähkö- ja maakaasuinfrastruktuurin toiminnan energiatehokkuuden parantamisessa saavutetusta edistyksestä sekä arvio siitä, kuinka sähkön kantaverkonhaltijoiden ja maakaasun siirtoverkonhaltijoiden investointisuunnitelmat vastaavat sähkön ja maakaasun siirtoverkonhaltijoiden eurooppalaisten verkostojen laatimia, yhteisönlaajuisia verkon kehittämissuunnitelmia. Arvioon voi sisältyä suosituksia investointisuunnitelmien muuttamisesta ja sähkö- ja maakaasuinfrastruktuurien energiatehokkuuden parantamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

energiamarkkinariitalautakunnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan energiamarkkinariitalautakunnasta annetun lain (502/2023) 2 ja 3 §, 6 §:n 1 momentti ja 16 §
seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *loppuasiakkaalla* asiakasta, joka ostaa sähköä, lämpöä tai jäähdytystä omaan käyttöönsä;
- 2) *kuluttajalla* kuluttajansuojalain (38/1978) 1 luvun 4 §:ssä tarkoitettua kuluttajaa;
- 3) *sähköalan yrityksellä* luonnollista tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa ainakin yhtä seuraavista toiminnoista: sähkön tuotanto, siirto, jakelu, aggregointi, kulutusjousto, energian varastointi, toimitus tai osto ja joka on vastuussa näihin toimintoihin liittyvistä kaupallisista, teknisistä tai ylläpitotehtävistä, lukuun ottamatta loppuasiakasta;
- 4) *energian vähittäismyyjällä* luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, joka myy ammattimaisesti energiaa loppuasiakkaille.

3 §

Lautakunnan toimivalta

Lautakunnan tehtävänä on antaa ratkaisusuosituksia yksittäisiin erimielisyyksiin sähköalan yritysten ja loppuasiakkaiden välisiä sähkömarkkina- (588/2013) säädettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia koskevissa tai sähkömarkkina- (V osassa tarkoitettuja sähkösopimuksia koskevissa asioissa, joita muut loppuasiakkaat kuin kuluttajat saattavat lautakunnan käsiteltäviksi. Lautakunnan tehtävänä on myös antaa ratkaisusuosituksia yksittäisiin erimielisyyksiin energian vähittäismyyjien ja loppuasiakkaiden energiatehokkuus- (1429/2014) säädettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia koskevissa asioissa, joita muut loppuasiakkaat kuin kuluttajat saattavat lautakunnan käsiteltäviksi. Lautakunnalla ei kuitenkaan ole toimivaltaa käsitellä Energiaviraston toimivaltaan kuuluvia asioita, joista säädetään sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013) 6 a §:ssä.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

6 §

Jäsenten ja esittelijöiden kelpoisuus

Puheenjohtajalta ja varapuheenjohtajalta vaaditaan yleinen kelpoisuus tuomarinvirkaan ja hyvä perehtyneisyys sähkö- tai energiamarkkinoihin.

16 §

Selvittelykustannusten korvaaminen valtiolle

Jos lautakunnan ratkaisusuositus on keskeisiltä osiltaan vastainen vastaajana olevalle sähköalan yritykselle, energian vähittäismyyjälle tai muulle energiamarkkinoiden osapuolelle, lautakunnan on suosituksessaan mainittava, paljonko kustannuksia valtiolle on aiheutunut asiaan liittyvien lausuntojen ja selvitysten hankkimisesta sekä katselmusten järjestämisestä.

Jos itselleen vastaisen ratkaisusuosituksen saanut vastaajana oleva sähköalan yritys, energian vähittäismyyjä tai muu energiamarkkinoiden osapuoli ei ole noudattanut suositusta ja hän häviää samaa asiaa koskevan oikeudenkäynnin, suosituksesta tiedon saaneen tuomioistuimen on velvoitettava hänet korvaamaan valtiolle 1 momentissa tarkoitetut kustannukset. Korvaus voidaan jättää tuomitsematta tai sen määrää alentaa, jos korvausvelvollisuus muodostuisi asiassa esiin tulleisiin seikkoihin nähden kohtuuttomaksi tai jos oikeudenkäyntiin on ollut perusteltua syytä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

Valiokunnan mietintö TaVM 21/2025 vp

Helsingissä 27.11.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Vilhelm Junnila ps
varapuheenjohtaja Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Timo Harakka sd (osittain)
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Hilikka Kemppi kesk
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Sinuhe Wallinheimo kok (osittain)
jäsen Johannes Yrttiaho vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Lauri Tenhunen